

SOBRE IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA

MARC

CONJUNCIÓ LINGÜÍSTICA. El sistema de conjunció consisteix a no separar els alumnes per raó de llengua i ajuntar-los a l'aula, independentment de la llengua materna que tinguin, per tal que aprenguin la llengua pròpia del territori on estan escolaritzats.

IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA. Es considera que hi ha un sistema d'immersió lingüística quan el 70% dels alumnes o més d'una aula tenen com a L1 una llengua diferent a la llengua vehicular de l'escola. Cal dir, a més, que la immersió lingüística només és una metodologia d'aprenentatge de la llengua, en aquest cas la catalana, que ha demostrat ser eficaç per a l'alumnat no catalanoparlant i bàsicament a les etapes d'educació infantil i primer cicle de primària. Malgrat tot, s'ha generalitzat parlar d'immersió lingüística com a sinònim d'ensenyament en català, quan una cosa és ensenyar en català i l'altra el mètode a utilitzar.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya determina, en l'article 6, que la llengua pròpia de Catalunya és el català i que és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament. En el mateix sentit, la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, en l'article 20 defineix la llengua catalana com a llengua pròpia de Catalunya i de l'ensenyament en tots els seus nivells educatius. I la Llei d'educació fixa el règim lingüístic derivat de l'Estatut, que en l'article 143.1 estableix que correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de llengua pròpia i, per tant, determina el règim lingüístic del sistema educatiu amb la finalitat de garantir la normalització lingüística del català.

El Departament d'Educació va presentar el document "El model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya. L'aprenentatge i l'ús de les llengües en un context educatiu multilingüe i multicultural" l'octubre de 2018. El model insisteix en la necessitat de mantenir el català com la llengua institucional i vehicular per defecte.

Tanmateix, el fet és que ja no es pot obviar que hem assistit a un cert abandonament de l'ús del català i de la consciència lingüística sobretot en l'etapa secundària, més enllà de la normativa o tot just obviant-la. És el moment, doncs, d'afrontar els compromisos respecte a l'aplicació del model de la immersió, de l'ús de la llengua vehicular com a instrument per construir els aprenentatges i de garantir amb equitat la plena competència lingüística de tot l'alumnat.

MANCANCES DETECTADES

1. Als centres educatius (ensenyaments obligatoris):

- En alguns centres educatius no es vehicula l'ensenyament en català. Afecta més els centres de secundària i les zones on el castellà ha esdevingut llengua majoritària de la població que hi habita. Aquesta situació és a causa de la progressiva degradació de l'ús del català com a llengua vehicular de

l'aprenentatge i de comunicació interna i externa dels centres educatius. Situació que comporta la seva progressiva substitució pel castellà, malgrat disposar d'una normativa clara al respecte.

- El professorat usa el castellà a les classes. Sovint aquesta opció respon a la inseguretat a l'hora de gestionar l'aula i connectar millor amb un alumnat que utilitza sempre el castellà, especialment a l'educació secundària a moltes àrees geogràfiques.
- L'ús del català és una opció personal i no respon a un plantejament educatiu del centre, especialment a l'ensenyament secundari.
- El professorat vehicula la classe en català, però es dirigeix a l'alumnat en castellà a la mínima que l'alumnat expressa un petit dubte lingüístic.
- El professorat vehicula la classe en català, però canvia de llengua quan algú pregunta en castellà.
- El professorat vehicula la classe en català, però abandona la llengua fora de l'aula en les seves relacions amb l'alumnat.
- El PAS utilitza el català en les comunicacions amb el professorat, però s'adreça en castellà a l'alumnat i les famílies.
- El personal de serveis (neteja, menjador, extraescolars i lleure) dels centres educatius usa el castellà en les seves relacions amb l'alumnat.
- L'alumnat acaba l'ESO -i, fins i tot, el Batxillerat- i és incapaç d'expressar-se oralment en català amb fluïdesa i presenta dificultats en l'expressió escrita. És a dir, no és competent en la llengua pròpia del país, cosa que el situa en inferioritat de condicions.
- Necessitat de nous materials per a l'acollida de l'alumnat nouvingut.
- El professorat no té en compte la competència oral a l'hora d'avaluar.
- El centre no disposa de Pla Lingüístic de Centre (PLC) adequat a les circumstàncies sociolingüístiques o el PLC és un document no actualitzat.
- El PLC és un document purament simbòlic i no és efectiu.
- El professorat desconeix la metodologia d'immersió lingüística. La implementació d'aquestes metodologies ha patit un retrocés en els darrers cursos. Molts docents ofereixen un nivell de llengua pobre.
- Al grau de mestre i al màster de formació pedagògica i didàctica no s'ensenyen metodologies d'immersió lingüística.
- Al grau de mestre i al màster hi ha un nivell baix d'exigència sobre la capacitat lingüística dels futurs docents.
- El professorat no té la mirada lingüística amb un enfocament de respecte de drets i d'equitat.
- Les funcions i objectius dels equips LIC s'han diluït i caldria reformular-los.

2. Al marge dels centres educatius (ensenyaments obligatoris):

- Abandonament de la llengua per part del jovent.
- Manca de referents en català.
- El català és una llengua absent del món de les TIC que envolta el jovent.
- Situació del català a la resta d'opcions formatives: cicles, universitats, ensenyaments artístics...
- Educació de persones adultes.
- El model del CPNL és antic i gens adequat al moment sociolingüístic.

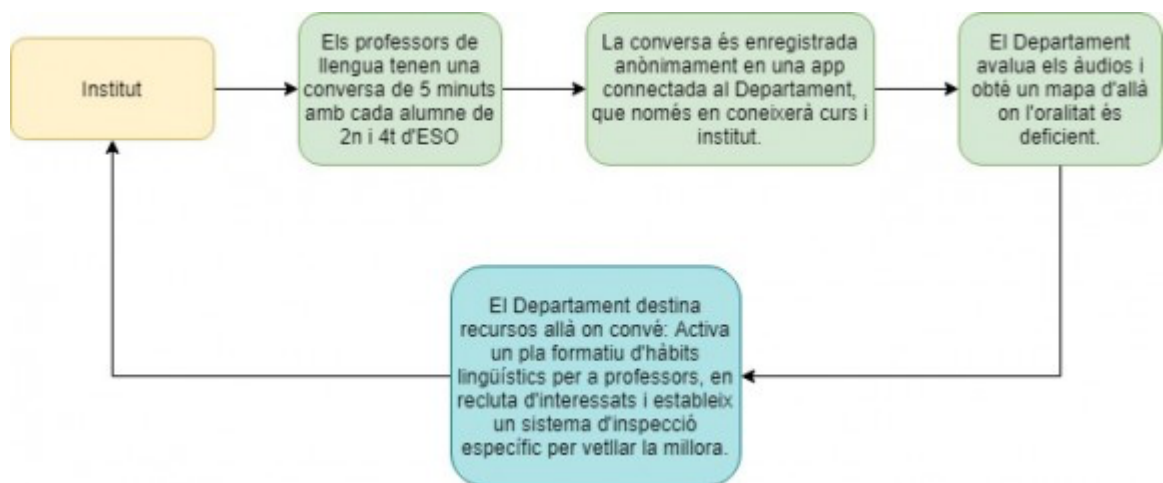
- No hi ha una idea transversal del govern amb relació a fer efectiva la prevalença pública de la llengua a protegir per subsidiarietat lingüística i respecte a la linguodiversitat i la llengua pròpia. Caldria tenir un protocol d'actuació davant de certes decisions lingüístiques (rodes de premsa, per exemple).
- No s'apliquen diverses lleis lingüístiques (la del cinema o l'etiquetatge, per exemple).

PROPOSTES

- Dur a terme un estudi acurat de la situació real del català als centres educatius (ensenyament obligatori).
- Enfocar el tema lingüístic cap als drets de l'alumnat: no es pot privar l'alumnat d'aprendre català i la prevalença de la llengua minoritzada. En l'àmbit educatiu l'enfocament s'ha d'orientar exclusivament a aspectes que no admeten debat:
  - El deure del sistema educatiu i, per tant dels docents, de fer del català llengua vehicular i d'aprenentatge perquè ho estableix la llei.
  - Garantir el dret dels alumnes a la plena competència en català i en castellà. El sistema educatiu ha de garantir que l'ús personal del català després de l'escolarització depengui de la decisió personal i no de la inseguretat per manca de domini de la llengua.
- Reforçar les metodologies d'immersió lingüística, especialment en l'educació infantil i primària, que s'han anat diluint al llarg dels anys.
- Promoure que a la formació del grau de mestre ensenyin les metodologies d'immersió lingüística. Així mateix, introduir l'aprenentatge de metodologies d'ensenyament en llengua diferent de la familiar en el màster de formació pedagògica i didàctica. Cal buscar la complicitat de la Universitat en la formació inicial del professorat en molts aspectes, entre d'altres i pel que fa al català, els requisits lingüístics, el coneixement de metodologies com ara la immersió, el paper compensatori de l'escola en l'ús del català...
- Incrementar l'exigència lingüística per obtenir el grau de mestre, C2?
- Impulsar els projectes lingüístics de centre, adaptats al context. Els projectes lingüístics, especialment a la secundària, han de definir l'ús de les llengües en el currículum i en la comunicació amb l'alumnat i amb les famílies. L'ús de la llengua ha de tenir una finalitat educativa de centre orientada a garantir l'equitat i, per tant, no ha de formar part de l'esfera privada de cada docent, com tampoc no ho han de ser altres aspectes educatius com la igualtat de gènere o la no discriminació per raons de raça, opció sexual... aspectes que van més enllà de l'aprenentatge de les matèries.
- Actualitzar els projectes lingüístics de les escoles i dels instituts durant el primer trimestre del curs 2021/2022, d'acord amb la normativa vigent. Això implica, a cada centre, establir el català com a llengua vehicular de totes les matèries, així com les hores de llengua castellana i d'anglès o de qualsevol altra llengua i, si és el cas, aquelles matèries que s'imparteixen en llengües diferents del català tot pensant sempre a afavorir l'alumnat i justificades des del punt de vista pedagògic.
- El projecte lingüístic de centre, un cop supervisat per la inspecció educativa i aprovat pel claustre i el Consell escolar, queda com un document del centre que tot el professorat ha de conèixer i dur a la pràctica.

- ❑ El tema del projecte lingüístic de centre i el coneixement de la normativa sobre l'ús del català hauria de formar part dels cursos de formació del professorat però, sobretot, hauria de ser matèria en la formació dels càrrecs directius. Sempre amb un enfocament de defensa dels drets de l'alumnat per adquirir el coneixement de les tres llengües i de les dificultats que té l'alumnat de determinats entorns per assolir el coneixement de la llengua catalana i el paper compensatori que ha de fer l'escola. Cal també posar en valor l'opció, que va prendre aquest país, de no separar l'alumnat a l'escola en funció de la llengua d'origen.
- ❑ Supervisar i assessorar perquè els projectes lingüístics de centre siguin realistes i efectius, i que es duguin a terme.
- ❑ Fer un seguiment acurat del pla lingüístic dels centres amb intervenció de la Inspecció.
- ❑ Comptar amb els equips directius perquè són un element clau a l'hora d'impulsar el català als centres. Les direccions de centre han d'impulsar els projectes lingüístics de centre i vetllar-ne pel compliment i, alhora, la Inspecció educativa ha de supervisar-ho. I en aquesta tasca els uns i els altres han de sentir-se recolzats pels serveis territorials i els Serveis Centrals del Departament d'Educació.
- ❑ Incloure la llengua en totes les supervisions i avaluacions que fa la Inspecció educativa als centres.
- ❑ Crear un àmbit específicament lingüístic en el nou pla rector de la Inspecció o, en qualsevol cas, que la Inspecció tingui un paper rellevant en els usos lingüístics dels centres. Cal incloure en el pla de treball de la inspecció, com un element prioritari, fer la supervisió i el seguiment del projecte lingüístic de centre. Cal remarcar, també, que la inspecció educativa ha d'assessorar i acompanyar les direccions de centre que tinguin dificultat per implementar el projecte lingüístic de centre.
- ❑ Dur a terme una detecció de necessitats i suport extraordinari.
- ❑ Replantejar la figura LIC. Reforçar el seu paper en l'assessorament en metodologies d'immersió i PLC.
- ❑ Cal revitalitzar els equips LIC i la seva formació; cal recordar que aquestes inicials responen a llengua i cohesió social, és a dir, la intenció és fomentar la cohesió de la societat al voltant del català com a llengua comuna. Els equips LIC van ser creats perquè aportessin a centres i professorat recursos pedagògics, coneixement i expertesa, per fer del català la llengua d'ús a escoles i instituts, sobretot als que presenten més dificultats; també se'ls va atribuir la funció de ser els elements dinamitzadors i coordinadors dels plans educatius d'entorn.
- ❑ Dignificar en temps i reconeixement els equips i responsables LIC als centres per poder exigir compliment d'objectius.
- ❑ Conscienciar de la necessitat de l'ús del català, de pertànyer al col·lectiu de parla catalana.
- ❑ Supervisar que l'alumnat no pateixi discriminació pel fet de parlar català.
- ❑ Dur a terme formació específica en comunicació oral al professorat al màster, al grau de mestre i als cursos de formació.
- ❑ Dur a terme formació del professorat destinada, entre d'altres, a promoure la consciència lingüística del personal docent (formació sociolingüística): importància didàctica de mantenir la llengua amb l'alumnat i assumpció de l'aprenentatge de la llengua com un objectiu propi. Sovint els docents no són conscients que adaptar-se sistemàticament a la llengua de l'alumnat implica negar-li el principal estímul per aprendre català.

- ❑ Dur a terme formació del professorat destinada a generar espais d'ús oral intensiu i significatiu de la llengua amb els iguals; es tracta de crear situacions que condueixin naturalment cap a l'ús voluntari del català.
- ❑ Formar el professorat perquè tingui els coneixements necessaris de català: cal vetllar per l'ús de la llengua, però també mirar de revertir l'empobriment que pateix.
- ❑ Fer seminaris o grups de treball als centres per a la generació d'eines d'avaluació i de materials didàctics lingüístics que siguin assumits per l'equip docent: rúbriques d'exposicions orals, materials audiovisuals en català...
- ❑ Incorporar la reflexió sobre la llengua en les experiències d'innovació docent.
- ❑ Establir relacions entre les proves de Competències Bàsiques (CCBB) i l'entorn lingüístic d'un centre educatiu.
- ❑ Avaluar l'oralitat en totes les proves externes: CCBB, censals, etc.

Arnau Rius Llorens en aquest article del 28 de novembre de 2020: <https://www.naciodigital.cat/opinio/22401/ultim-tren-immersio-linguistica>

- ❑ Compilar dades sobre competència lingüística de l'alumnat que permetin fer una radiografia amb dades objectives sobre un centre per desenvolupar un programa (Ara llengua) que reverteixi la situació.
- ❑ Implantar capacitació lingüística en les contractacions de serveis de neteja, menjador, extraescolars i lleure dels centres educatius. Seguiment dels usos lingüístics, detecció de mancances i projectes de suport.
- ❑ Assegurar que es tracta la lingüística i la sociolingüística al currículum de l'ESO i del Batxillerat.
- ❑ Revisar les dues hores de Llengua catalana al Batxillerat: augment?
- ❑ Revisar el criteri que reconeix el nivell d'adquisició del català a la fi de l'ESO. No és realista tenint en compte que es reconeix si s'ha cursat des del curs 78-79 i la normativa que assegura el coneixement del català per part del professorat és posterior (1980).
- ❑ Revisar el model de l'Aula d'Acollida.
- ❑ No limitar l'Aula d'acollida a una unitat per centre educatiu, sinó determinar-ne la quantitat en funció de les necessitats lingüístiques de l'alumnat.
- ❑ Impartir i actualitzar la formació específica per al professorat de l'Aula d'acollida, de la mateixa manera que els materials de suport corresponents, que amb els anys s'ha anat diluint.

- ❑ Aprofitar els Plans Educatius d'Entorn per dur el català més enllà de l'escola. Des del Departament d'Educació s'hauria de tenir més cura en el seguiment de l'ús del català en els plans d'entorn, sobretot, en les activitats organitzades per Ajuntaments. També, i de manera especial, en actes organitzats pel mateix Departament d'Educació a través de diferents instàncies, com ara la *Jornada de Cloenda de Programes i Projectes de Formació Professional - Centres autoritzats PFI*, que el juny de 2021 es va fer íntegrament en castellà.
- ❑ Per part del Consell Escolar de Catalunya (CEC), articular un document de consens entre totes les parts representades en què també hi hagi recollides propostes sobre la llengua catalana als centres.
- ❑ Són els percentatges sobre llengua vehicular imposats pels tribunals una oportunitat per al català? En qualsevol cas, cal articular una resposta a les sentències que imposen un 25% de vehiculació de continguts castellà.
- ❑ Formar el professorat en LSC per poder treballar la llengua de signes a les escoles i afavorir la inclusió, alhora que s'atorga reconeixement a una de les tres llengües pròpies de Catalunya.
- ❑ Desenvolupar l'article 13.2 de la Llei de l'occità que diu que "el Govern ha de garantir que l'ordenació curricular de l'educació primària i secundària a Catalunya inclogui el coneixement de la realitat lingüística, històrica i cultural de l'Aran, i la seva connexió amb la llengua, la història i la cultura occitanes."
- ❑ Tenir en compte en totes les propostes l'occità i l'LSC.
- ❑ Fomentar i establir un programa d'intercanvi lingüístic entre els centres educatius de les diferents administracions educatives de parla catalana a fi de motivar l'ús de la llengua catalana i la consciència de diversitat i abast territorial.
- ❑ Els governs de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià haurien d'acordar un mateix reconeixement de nivell de llengua catalana a la fi de l'ESO: podria aquest nivell determinar-se de forma individual per a cada alumne a partir de la realització de la mateixa prova per al conjunt dels tres territoris, tot i respectar en aquest exercici la varietat dialectal de cada lloc?
- ❑ Proposar un Pacte Nacional per la Llengua, transversal a tot el govern, que dissenyi unes actuacions a dur a terme durant la legislatura per fer prevaldre el català en l'àmbit públic sense concessions.
- ❑ Els governants han de ser referents i, per tant, han de parlar sempre en català. Cal la col·laboració activa de tota la societat, del Govern i de totes les institucions.
- ❑ Des del Departament d'Educació s'hauria de requerir a tots els departaments, la seva implicació en la defensa i promoció de la llengua catalana; és alarmant, per exemple, la situació a Sanitat.
- ❑ El Departament de Cultura, no cal dir-ho, té una paper predominant i una gran responsabilitat a normalitzar aspectes fonamentals de la vida quotidiana, com ara l'etiquetatge, el cinema, les televisions privades, la indústria audiovisual i de l'oci en català, les eines de la CCMA...